OPONENTSKÝ POSUDEK

Studentka: Bc. Radka Vojtušová Mrzílková

Název práce: Souvislost čichových aktivit a čichových schopností a všímavosti vůči pachům u šestiletých dětí

V předložené diplomové práci se Radka Vojtušová Mrzílková věnuje aktuálnímu a vysoce studovanému tématu interindividuální variability v čichovém vnímání a všímavosti vůči pachům. U šesti až osmiletých dětí testovala, zda tuto variabilitu ovlivňuje častější vystavení vůním a pachům v každodenním životě a jejich rozmanitost. Výsledky její diplomové práce ukazují, že bohatost čichového prostředí se odráží ve vyšší všímavosti vůči vůním, samotné čichové schopnosti však nijak ovlivněny nebyly. Zároveň byla zjištěna vyšší všímavost u dívek oproti chlapcům, avšak jejich čichové schopnosti se nelišily.

Práce je obsahově zpracována velice kvalitně a má v podstatě formu spíše disertační než diplomové práce. Skládá se z teoretického úvodu, empirické části a navíc i ze tří odborných impaktových článků, z nichž jeden obsahuje výsledky dané studie a další dva se věnující vlivu temperamentu na čichové schopnosti dětí a genderovým rozdílům v tom, jak temperament ovlivňuje čichovou všímavost. V práci autorka cituje 152 literárních zdrojů, z nichž většina představuje zahraniční odborné články, což vypovídá o opravdu velkém přehledu autorky v tématu. Po formální stránce je práce zpracována taktéž pečlivě, překlepy ani pravopisné chyby se téměř nevyskytují, i když formátu některých literárních zdrojů by prospěla ještě dodatečná kontrola.

Teoretická část se věnuje nejprve vzniku a zpracování čichových vjemů, která je zpracována dobře, ovšem místy by mohla být propracována do větších detailů. Dále se zabývá popisem čichových schopností a jejich testováním, zde bych uvítala propracovanější popis testování čichové senzitivity. Poté autorka přechází k interindividuální variabilitě v čichovém vnímání, kde popisuje vliv věku a pohlaví na čichové schopnosti a všímavost vůči pachům. V této části by mě zajímalo, co všechno má vlastně zahrnovat všímavost vůči pachům. V textu je nejdříve řečeno, že jde o „míru důležitosti, kterou lidé přisuzují tomu, co cítí“. Dále se však uvádí i pozornost věnovaná pachům, aktivní vyhledávání či vyhýbání se pachům. Co je tedy všechno zahrnuto? Počítá se např. i s iritabilitou? Vyskytuje se zde nepřesnost, ve studii Porter a Moore, 1981 nebyly přímo statisticky testovány pohlavní rozdíly ve schopnosti rozpoznat své sourozence podle tělesné vůně. Nakonec je v práci popsáno, jak spolu souvisí čichové aktivity, čichové schopnosti a všímavost vůči pachům. Čitelnost textu však místy narušují poznámky pod čarou, plynulosti by prospělo, kdyby byly zapracovány do hlavního textu. Některé části textu se značně překrývají s textem v již publikovaném článku. Je jasné, že tyto části jsou pro diplomovou práci nezbytné, nicméně by jejich zpracování mohlo být originálnější.

Empirická část je výborně zpracovaná, design a metodika studií jsou detailně popsány, statistická analýza má vysokou úroveň, výsledky jsou prezentovány přehledně. Kladně hodnotím počáteční uvedení hypotéz, ovšem uvítala bych, kdyby alternativní hypotézy rovnou obsahovaly směr očekávaných rozdílů. Oceňuji i jistě náročnou logistiku experimentu a nasbírání opravdu velkého množství dat. Nicméně bych ráda poukázala i na několik drobných nedostatků. Čtenář je ohledně tabulek s popisem dat či s výsledky odkázán na jeden z článků „Children´s exposure to odors in everyday contexts predicts their odor awareness“. Sice chápu, že je na jednu stranu zbytečné uvádět dané tabulky opakovaně, nicméně je tímto narušena plynulost čtení a listování textem tam a zpět je poměrně obtěžující. Dále je ve výsledcích chybně uveden odkaz na Tabulku 5, kdy je označena jako

Tabulka 4. Uvítala bych odkaz na korelační diagramy v textu, přehlednost by také zvýšilo, kdyby obsahovaly popis. Také by mě zajímalo, co mají představovat vůně spojené s „kojením“.

Autorka v práci ukázala, že dokáže pracovat s odbornou literaturou, experimentálně ověřovat hypotézy, diskutovat výsledky i reflektovat nedostatky svého výzkumu. Publikace výsledků výzkumu v odborném zahraničním časopisu také poukazuje na kvalitu výzkumu. Nicméně právě vzhledem k dané publikaci a k pokročilým statistickým metodám by mě zajímalo, jaký díl práce je možné připsat autorce a jaký její školitelce.

Celkově práci hodnotím jako „výbornou“ a doporučuji ji k obhajobě.

Otázky oponentky:

Proč se studie zúčastnily děti právě ve věkovém rozmezí 6-8 let?

Jak děti nerozuměly řazení možností u otázky zaměřené na smysly v přírodě?

Proč nebyly děti testovány na čichovou senzitivitu?

Poněkud mě překvapuje, že děti neznaly vůně z tzv. fialového testu čichové identifikace jako je kokos nebo dokonce cibule. Jak si to vysvětlujete?

Dotazníky vyplňovalo celkem 134 rodičů, z nichž bylo 124 matek, znamená to tedy, že u některých dětí jsou dostupná data od obou rodičů? Pokud ano, jak bylo s těmito daty naloženo?